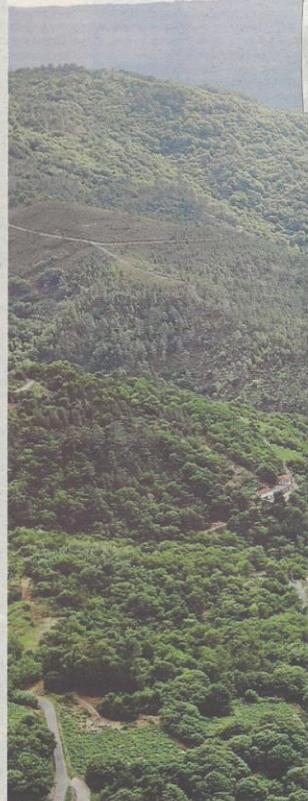
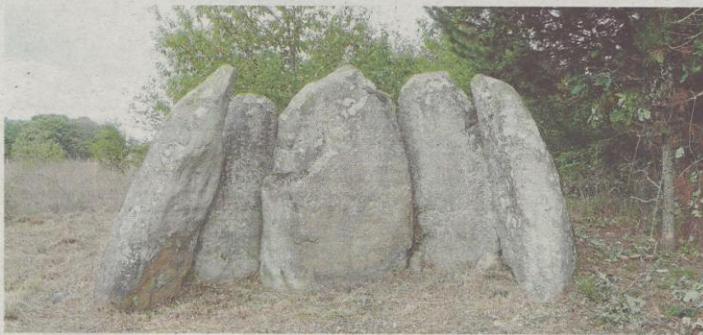
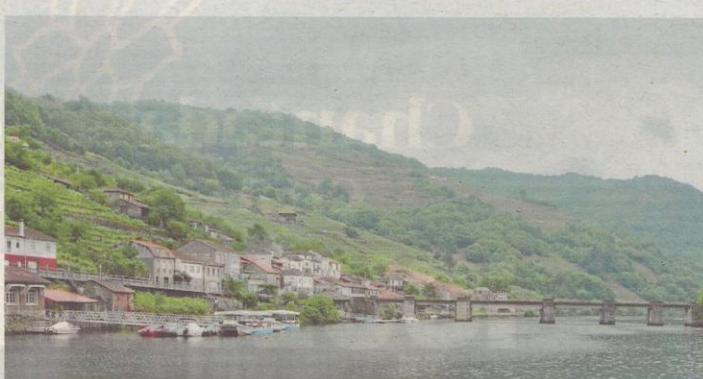

O SAVIÑAO, PARA GOZAR DA ATALAIA SOBRE O MIÑO

Belesar e o dolmen de Abúfime. T. PARGA

O SAVIÑAO, PARA GOZAR DA ATALAIA SOBRE O MIÑO

O río ancheado polos encoros delimita o concello a poñente, co Cabo do Mundo, Belesar ou a Ponte Mourulle como referentes de acougo

TEXTO: TITO DÍEZUEZ FOTOS: TOÑO PARGA

O SAVIÑAO outea o Miño polo oeste, igual que as numerosas igrexas románicas que se construíron entre os séculos XI e XIII teñen fachada mirando a poñente, onde o cauce delimita o concello, onde o sol se agacha detrás do Cabo do Mundo, ou da ponte Mourulle. O pai dos ríos galegos recorta a silueta do Saviñao con meandros e reviravoltas como resistencia aos encoros dos Peares e de Belesar que o fixeron engordar hai medio século, tanto que de poder vadealo nas épocas de seca saltando de rocha en rocha pasouse a un mar interior que agora síngram os catamaráns.

Natureza agredida da que lograron sobrevivir espazos de grande interese paisaxístico a pesar de carecer de protección, quizais

por falta de presión humana. Ao pouco de entrar no concello do Saviñao desde Taboada, grandes sobreiras ensenfiáñanse maxestosas cara a nova estrada fluvial, arbores que medran entre penedos á altura da curva da Revolta da Barca, coñecida así porque desde alí o barqueiro atravesaba o río con persoas e animais antes de haber ponte.

E sen enlearse con elas, na outra beira do mirador os brillantes érbedos engalanánse de verde intenso, perenne, que contrasta co azul do río. O lugar ben vale una contemplación, pausada, como todo no Saviñao, porque este concello non está feito para as presás, senón para levalo con parsimonia, ollalo aos poucos, sempre co Miño como presenza

permanente. Do outro lado del encoro por medio, Taboada, coa sua ribeira en socalcos a unha e outra beira da ponte que une os concellos, desenraído polo enxeñero Torroja como símbolo de modernidade nunha terra ancestral de castros e megalitos.

Paga a pena aquí percorrer o corto treito dun paseo fluvial concibido en continuo pero con remate abrupto porque o orzamento daquela non deu para más e o proxecto boqueou. Pouco máis adiante, se o paseo seguisse, chegaríase a Porto, topónimo que segue identificando un lugar no que as casas están asolagadas e as únicas construcións visibles son as bodegas das viñas, sobrias, de pedra, humildes pero harmoniosas. E moi preto Montegrande, sobre a

desembocadura do río Sardiñeira que divide pero non separa o concello e que aquí ten a súa expresión máis salvaxe. Pero iso sería se o paseo non se cortara, polo que hai que recuar e coller de novo estrada, uns seis quilómetros, para chegar ata alí, áinda que para quien queira prescindir de coche pode atopar atallos por camiños sempre co Miño como referencia, imposible entón perderse áinda que non haxa sinalizacions.

TERRA DE VIÑO. E nun petouto sobre o encoro de Belesar, o santuario de Guadalupe, solitario, dominando os viñedos que se estenden dificultosos sobre terreos case verticais. A viticultura ten aquí séculos de tradición procurada nun territorio agreste, ultimamente suavizado por algúna nova plantación na que se impón a innovación para poder traballar con maquinaria moderna sobre o costume do laboro manual, áinda que se mantén a plantación en muras, como é mester en toda a Ribeira Sacra. A viticultura pode intuíuse como heroica en calquera viña afiada que non coincide con época de poda, de sulfato, abono ou vendima, nas que a faena dismina viticultores entre cepas.

A capela de Guadalupe, cons-

truída no século XVIII, está moi preto de San Vitorio, onde é digna de ver a casa da Abadía, datada no XV, e que serviu de reitoral ata hai medio século. Aquí tamén se atopa un dos numerosos edificios románicos que se mantienen en pé no Saviñao, unha igrexa de finais do XII. Os outros templos deste mesmo estilo arquitectónico no concello son os de Diomondi, A Cova, Fiñón, Marrube, Seteventos e San Estevo de Ribas de Miño.

E moi preto da cabecera da parroquia de San Vitorio un lugar ideal para perderse entre as súas corredoiras é Pacios, onde ademais doutras notables construccions está a Casa Grande, documentada no século XVII.

Porque O Saviñao é máis ca románico. De feito, un dos monumentos máis singulares é o dolmen de Abúfime, un resto megalítico do que quedan cinco pedras verticais das dez que se calcula que tivo e ás que lle falta a horizontal, retirada hai un século, convertida en pía na que bebía o gando e na actualidade exposta a carón do auditorio de Escairón. A este dolmen profusamente documentado sumouselle hai pouco máis dun ano o descubrimento doutro en Vilatán, o da Leira Rapada, con petróglifos na súa pe-

O Cabo do Mundo desde A Cova, excavacións no castro de Arxeriz e Torre-Forte da Candaíra. T. PARGA

dra cobertoira, a escasa distancia dun castro homónimo. Outros elementos megalíticos do Saviñao son as mámoas dos Pedrouzos e de Mosiños.

Máis recente, de finais do XII ou principios do XIII, segue en pé a Torre-Forte da Candaíra, un Ben de Interesse Cultural desde hai vinte anos que noutros tempos pertenceu aos señores de Tor. E como entrelleado de culturas, Arxeriz, con pazo do XVII dotado con ecomuseo sobre a vida tradicional galega erguido nunha ampla finca de máis de 30 hectáreas na que se atopan restos castrexos que están saíndo á luz grazas a sucesivas campañas arqueolóxicas. No castro afinda queda abundante traballo por facer, pero unha parte do descuberto xa se pode visitar.

REFERENCIA FLUVIAL. Emocionados por esta riqueza patrimonial abandonamos o camiño que seguimos para bordear o Miño, como punto de referencia dunha viaxe sobre todo pola natureza. Pero desde Arxeriz xa se pode volver contemplar o cauce fluvial que domina todo este municipio.

E moi preto dálí, outra das referencias ribeirás, A Cova, un remanso de paz no berce da auga. Baixando cara a praia fluvial non

pode un perderse a vista do Cabo do Mundo, unha lingua de terra chantada no meandro do Miño, no encoro dos Peares. Lugar de acoogo para corpo e espírito desde onde, sen ansia, logo do descanso preciso, poder achegarse ata Belesar, que dá nome á outra das grandes presas que asolagaron

esta parte do Saviñao..

A Belesar pode accederse en coche desde A Cova (quen dispón de tempo tampouco é descartable o percorrido a pé), pero existe outra alternativa más bucólica, baixar desde a igrexa de Diomondi polo Camiño de Inverno zigzagueando polos Codos, unha calzada romana que se seguiu utilizando en época medieval e da que quedan vestixios do vello empedrado. Unha vía enmarcada entre muros de mampostería, integrada entre carballeiras nalgunhas treitos antes de divisar o río flanqueado por viñas como herdanza de Roma e devoción a Baco.

Belesar, parroquia das dúas ribeiras, pois tamén pertence a Chantada, ofrece a posibilidade dun paseo en batuxo polo Miño ou de reposar forzas na abacería degustando un viño elaborado nesta terra de encanto rural na que atopar sosego en comunión coa natureza.